

Identifying and Ranking Social Factors Affecting the Academic Progress of Students in Hoveizeh

Hakime Kooti ^{1*}, Hasann Shahrakipoor ², Ghanbar Ali Delfan Azari ³

1 Master student of Islamic Azad University, Electronic Department-Tehran, Iran

2 Associate Professor, Department of Educational Management, Roudhan Branch, Islamic Azad University, Roudhan, Iran

3 Lecturer at Islamic Azad University, Tehran West Branch, Tehran, Iran

* **Corresponding author:** noorkouti@gmail.com

Received: 2023-08-12

Accepted: 2023-09-14

Abstract

The aim of the current research was to identify and rank the social factors affecting the academic progress of students in 2023. This research in terms of practical purpose; In terms of the research method and data collection, descriptive survey type; In terms of exploratory nature; in terms of time interval; In terms of the depth of the depth gauge; In terms of the basis of the type of data collected, it was quantitative and through the distribution of a 16-question researcher-made questionnaire to identify and rank the social factors affecting the academic progress of students. The statistical population of this research was all the teachers of elementary schools in Hoizeh city in 2022. A number of 45 experts, with more than ten years of teaching experience and experts in the field of academic achievement, were selected by purposive sampling. AHP technique was used to analyze the obtained data. The results showed that economic factors with a value of 0.507 were the most preferred compared to other options, then school factors with a value of 0.409 were ranked second and family factors with a value of 0.326 were ranked third and the least preferred among the options related to motivational factors.

Keywords: Social factors, Academic progress, Students

© 2023 Journal of School Education in the Third Millennium (JNAES)

This work is published under CC BY-NC 4.0 license.

© 2022 The Authors.

How to Cite This Article: Kooti, H. (2023). Identifying and Ranking Social Factors Affecting the Academic Progress of Students in Hoveizeh. *JSETM*, 1(1): 40-51.

شناسایی و رتبه بندی عوامل اجتماعی موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی شهر هویزه

حکیمه کوتی^{۱*}، حسن شهرکی پور^۲، قنبرعلی دلفان آذری^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد الکترونیکی-تهران، ایران

^۲ دانشیار گروه مدیریت آموزشی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران

^۳ مدرس دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران غرب، تهران، ایران

* نویسنده مسئول: noorkouti@gmail.com

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۶/۲۳

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۵/۲۱

چکیده

هدف پژوهش حاضر شناسایی و رتبه بندی عوامل اجتماعی موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در سال ۱۴۰۲ بود. این پژوهش از نظر هدف کاربردی؛ از نظر روش پژوهش و گردآوری داده‌ها توصیفی از نوع پیمایشی؛ از نظر ماهیت اکتشافی؛ از لحاظ زمانی مقطعی؛ از لحاظ میزان ژرفایی ژرفانگر؛ از نظر مبنای نوع داده‌های گردآوری شده از نوع کمی و از طریق توزیع پرسشنامه محقق ساخته ۱۶ سوالی شناسایی و رتبه بندی عوامل اجتماعی موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پرداخت. جامعه آماری این پژوهش کلیه معلمان مقاطع ابتدایی مدارس شهر هویزه در سال ۱۴۰۲ بود. تعداد ۴۵ نفر از افراد صاحب نظر، دارای سابقه بالای ده سال تدریس و متخصص در حوزه پیشرفت تحصیلی به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شد. جهت تحلیل داده‌های بدست آمده از تکنیک سلسله مراتبی استفاده شد. نتایج نشان داد عوامل اقتصادی با ارزش ۰/۵۰۷ بیشترین ارجحیت را نسبت به سایر گزینه‌ها داشته پس از آن عوامل آموزشی با ارزش ۰/۴۰۹ دارای رتبه دوم ارجحیت و عوامل خانوادگی با ارزش ۰/۳۲۶ دارای رتبه سوم ارجحیت و کمترین میزان ارجحیت در بین گزینه‌های مربوط به عوامل انگیزشی قرار دارد.

واژگان کلیدی: عوامل اجتماعی، پیشرفت تحصیلی، دانش آموزان

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه آموزش مدارس در هزاره سوم محفوظ است.

شيوه استناد به این مقاله: کوتی، ح (۱۴۰۲) شناسایی و رتبه بندی عوامل اجتماعی موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی شهر هویزه. فصلنامه آموزش مدارس در هزاره سوم، ۱(۱): ۵۱-۴۰.

مقدمه

بدون یادگیرنده ارزشی ندارند. دانش آموزان دارایی مهم برای هر مدرسه محسوب می‌شوند. رشد اجتماعی و اقتصادی هر کشور آشکارا با پیشرفت تحصیلی^۱ دانش آموزان مرتبط است. پیشرفت تحصیلی دانش آموزان نقش بسزایی در ایجاد فارغ التحصیلانی

یکی از ثروت های با ارزش که آینده هرکشوری به آن بستگی دارد، دانش آموزان آن جامعه هستند. زندگی مدرسه می تواند استرس زا باشد، اگرچه بدون شک یکی از به یاد ماندنی ترین تجربیات در زندگی همه است. موسسات آموزشی و مدارس

این تأثیر خودساخته می‌تواند تا حدی در فعالیت‌های هدفمند یا رفتارهای خودتنظیمی، مانند تعهد تحصیلی و کنترل عاطفی منعکس شود. تعهد تحصیلی نشان دهنده تمایل دانش‌آموزان برای موفقیت در مدرسه و گرفتن دیپلم است. کنترل عاطفی نشان دهنده تمایل دانش‌آموزان به مدیریت احساسات منفی و یافتن راه‌های مناسب برای بیان است (Mullen, 2022).

مطالعات نشان داده‌اند که عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خانواده در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مؤثر می‌باشد و شاخص‌های وضعیت اقتصادی، قیمت وسیله نقلیه شخصی خانواده، محل سکونت خانواده و میزان مسافرت برون شهری خانواده، سطح تحصیلات پدر، تعداد خواهر و برادر و میزان مطالعه والدین در منزل می‌تواند در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی تأثیر معناداری داشته باشد (نویخت و فیض زاده، ۱۳۹۸). Bowers و همکاران (۲۰۱۱) دریافتند که روابط مثبت والد-کودکی درک شده و مشارکت خانواده در سطح بالا از پیشرفت تحصیلی حمایت می‌کند.

بر اساس نظریه شناخت اجتماعی، احتمالاً عوامل اجتماعی از طریق عوامل روانشناختی بر پیشرفت تحصیلی نوجوانان کم درآمد تأثیر غیرمستقیم دارند. تفاوت‌های جنسیتی در پیشرفت تحصیلی با عملکرد بدتر از مردان در اکثر دروس در دوره راهنمایی ثبت شده است. برخی تحقیقات نشان می‌دهد که تفاوت جنسیتی در پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان کم درآمد مشهودتر است. همچنین، تحقیقات قبلی نشان می‌دهد که تأثیر عوامل محیطی بر نتایج تحصیلی نوجوانان بر اساس جنسیت متفاوت است (Nyagengo, 2021). به عنوان مثال، Rueger و همکاران (2010) دریافتند که حمایت والدین برای مردان و زنان هنگام پیش‌بینی معدل مهم است، اما این تأثیر برای زنان قوی‌تر بود. مطالعه دیگری نشان داد که عملکرد دختران در پایان دبستان و ابتدای دوره راهنمایی از مردان بهتر بود و این شکاف جنسیتی با حمایت والدین، مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های املائی میانجی‌گری شد. احمدیان و همکاران (۱۴۰۲) نشان دادند بین پیشرفت تحصیلی با اشتیاق به مدرسه رابطه معناداری وجود دارد. اشتیاق به مدرسه می‌تواند عاملی در بهبود وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان باشد و علاوه بر این پیشرفت تحصیلی و رشد تحصیلی دانش‌آموزان نیز می‌تواند اشتیاق او به مدرسه را افزایش دهد. همچنین صابری (۱۴۰۱) پژوهشی با عنوان بررسی رابطه سازگاری اجتماعی و مولفه‌های آن با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی شهر بنت انجام داد. اصولاً با پیشرفت علم و تکنولوژی و صنعتی شدن زندگی جوامع بشری و افزایش زندگی شهرنشینی و از طرفی گسترش روزافزون استفاده از تلفن‌های هوشمند و حضور گسترده افراد

با بهترین کیفیت دارد که به رهبران و نیروی کار بزرگ برای کشور تبدیل خواهند شد (Indrawan, 2022).

پیشرفت تحصیلی شامل معلومات آموزشی فرد و سنجش آن توسط آزمون‌های مختلف سنجشی است. پیشرفت تحصیلی یعنی مقدار معلومات به دست آمده در فرآیند یادگیری که بوسیله ابزارهای ارزشیابی و سنجشی، اندازه‌گیری می‌شود. پژوهش‌ها نشان داده شده است (ملاحسینی اردکانی و منصور نژاد، ۱۴۰۱). پیشرفت تحصیلی در هر دوره تحصیلی به شدت با پیشرفت مقاطع بعدی و دانشگاه و نهایتاً موفقیت شغلی که یکی از فاکتورهای اجتماعی است، مرتبط است (Allensworth و همکاران، 2014) علاوه بر این، مطالعات اخیر نشان داده‌اند که دانش‌آموزان با پیش‌زمینه‌های پایین‌تر از وضعیت اجتماعی-اقتصادی^۲ نه تنها پیشرفت تحصیلی پایین‌تری نسبت به همسالان برتر خود دارند، بلکه خطر مزمن رشد تحصیلی پایین‌تر در اوایل نوجوانی نیز دارند (Cutuli, 2012).

شناسایی عوامل تعیین‌کننده پیشرفت تحصیلی همچون عوامل اجتماعی برای دانش‌آموزان با هدف کاهش شکاف موفقیت وضعیت اجتماعی-اقتصادی ضروری است. مطالعات قبلی عوامل روانی-اجتماعی مرتبط، مانند حمایت خانواده و مهارت‌های اجتماعی، عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان را بررسی کرده‌اند (Serbin و همکاران، 2013). مطالعات طولی هم عوامل زمینه‌ای و هم تفاوت‌های فردی را هنگام پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی مورد بررسی قرار داده‌اند (Miller و Byrnes, 2007; Reeves, 2012). بیشتر تحقیقات بر هر دو زمینه مدرسه یا خانواده (سربین و همکاران، 2013) متمرکز شده است، اما نه هر دو (Stewart, 2022).

عوامل زندگی اجتماعی مانند ارتباطات، استرس خانوادگی، حمایت اجتماعی، عزت نفس و فعالیت‌های آمادگی جسمانی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پژوهان تأثیر دارند. این عناصر زندگی اجتماعی بر پیشرفت تحصیلی از نظر زمان مورد نیاز و وضعیت عاطفی که ممکن است ایجاد کنند تأثیر می‌گذارد. دانش‌آموز ممکن است تحت تأثیر قرار گیرد تا در هر یک از متغیرهای ذکر شده درگیر شود (Krumm, 2022).

برای توضیح اینکه چگونه محیط اجتماعی بر رشد و پیشرفت تحصیلی نوجوانان تأثیر می‌گذارد، Bandura (۱۹۸۶) در نظریه شناختی اجتماعی تصریح کرد که نیروهای محیطی می‌توانند بر اعمال از طریق سیستم‌های شناختی و عاطفی تأثیر بگذارند. با یک دیدگاه پسا رفتارگرایانه که انسان‌ها بیشتر تحت تأثیر محرک‌های محیطی هستند که در معرض آنها قرار گرفته‌اند، این نظریه همچنین تأکید می‌کند که افراد عوامل فعال هستند و قادر به ایجاد تأثیر برای حفظ انگیزه یا کارایی خود هستند.

آموزش و پرورش کشورهاست بیشتر توجه شود زیرا در این میان پیشرفت تحصیلی بیشتر از سایر متغیرها مورد توجه روانشناسان قرار گرفته است. زیرا به نظر می رسد آنچه می تواند یک فرد، خانواده در نهایت یک کشور را در مسیر پیشرفت، بیش از همه یاری دهد، بهره مندی از افرادی است که نه تنها دارای سلامت روانی مناسبی هستند، بلکه در امر آموزش نیز تحصیلات خود را با موفقیت پشت سر گذاشته اند.

با توجه به آنچه گفته شد پژوهشگر درصدد پاسخدهی به این سوال است که شناسایی و رتبه بندی عوامل اجتماعی موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ابتدایی شهر هویزه کدامند؟

روش پژوهش

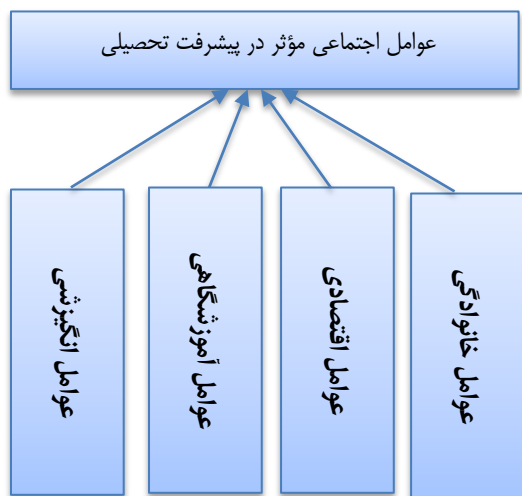
این پژوهش از نظر هدف کاربردی؛ از نظر روش پژوهش و گردآوری داده‌ها توصیفی از نوع پیمایشی؛ از نظر ماهیت اکتشافی؛ از لحاظ زمانی مقطعی؛ از لحاظ میزان ژرفایی ژرفانگر؛ از نظر مبنای نوع داده‌های گردآوری شده از نوع کمی و از طریق توزیع پرسشنامه شناسایی و رتبه بندی عوامل اجتماعی موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می‌پردازد. جامعه آماری این پژوهش کلیه معلمان مقاطع ابتدایی مدارس شهر هویزه در سال ۱۴۰۱ است. تعداد ۴۵ نفر از افراد صاحب‌نظر، دارای سابقه بالای ده سال تدریس و متخصص در حوزه پیشرفت تحصیلی با مدرک کارشناسی ارشد به بالا در رشته علوم تربیتی، روانشناسی و مشاوره و راهنمایی به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شد. چون طرح پژوهشی به روش کیفی می باشد از شیوه خبرگان یعنی ۵ یا ۷، ۹، ۱۱، ۱۳ و ۱۴ نفر استفاده شد. مصاحبه با ۴۵ نفر تا رسیدن به اشباع داده انجام شد. نمونه‌های مورد بررسی در این پژوهش، بصورت غیر احتمالی، هدفدار و با استفاده از روش هدفمند انتخاب شد. نمونه‌گیری غیر احتمالی، صرفه جویی و استفاده بهینه از هزینه و زمان را در پی داشته و مبنای هدفمندی در انتخاب نمونه‌ها، خبرگی و تخصص مصاحبه شونده‌گان بوده است. در این پژوهش از هر دو روش گردآوری اطلاعات یعنی روش کتابخانه‌ای و روش میدانی استفاده شد. جهت تحلیل داده‌های بدست آمده از تکنیک فرایند تحلیل سلسله مراتبی^۳ استفاده شد. پرسشنامه مورد استفاده برای تحلیل‌های سلسله مراتبی و تصمیم‌گیری چند شاخصه به پرسشنامه خبره موسوم است. برای تهیه پرسشنامه خبره از مقایسه زوجی استفاده می‌شود. برای هر سطح از سلسله مراتب یک پرسشنامه خبره تهیه می‌شود و نیز برای امتیازدهی از مقیاس نه درجه ساعتی استفاده شده است

جامعه در فضای مجازی موجب شده است سطح مراودات اجتماعی کاهش یابد و به تبع آن هوش هیجانی در تمامی سطوح سنی با تهدیدی جدی مواجه گردد امروزه هوش هیجانی به عنوان یک موضوع جدید در حوزه روان شناسی مورد توجه قرار گرفته است.

WU (۲۰۲۳) نشان داد: (۱) بین حمایت اجتماعی ادراک شده و زیرشاخص‌های آن و پیشرفت تحصیلی همبستگی مثبت و معناداری وجود داشت. با این حال، از آنجا که مقادیر اثر کوچک بود، یک همبستگی ضعیف نشان داده شد، با حمایت اجتماعی درک شده به عنوان یک کل قوی‌ترین همبستگی، پس از آن حمایت معلم درک‌شده، حمایت والدین درک‌شده، و حمایت درک‌شده همسالان. علاوه بر این، حمایت اجتماعی ادراک شده و زیرشاخص‌های آن به طور مثبت با مشارکت دانش‌آموز مرتبط بودند. تأثیر حمایت اجتماعی ادراک شده و زیرشاخص‌های آن بر مشارکت دانش‌آموزان بیشتر از پیشرفت تحصیلی بود. (۲) نمره دانش آموز رابطه بین حمایت ادراک شده معلم و پیشرفت تحصیلی را تعدیل می کند. شاخص‌های پیشرفت تحصیلی ارتباط بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده و زیرشاخص‌های آن و پیشرفت تحصیلی را تعدیل کردند، در حالی که اثرات تعدیل‌کننده سطح اقتصادی و پیشینه فرهنگی بر رابطه بین حمایت اجتماعی ادراک‌شده و زیرشاخص‌های آن با پیشرفت تحصیلی معنی‌دار نبود. (۳) مسیر اثر مستقیم بین حمایت اجتماعی ادراک شده و زیرشاخص‌های آن و پیشرفت تحصیلی همبستگی مثبت و معناداری را نشان داد. مشارکت دانش‌آموزی تا حدی تأثیر حمایت اجتماعی ادراک‌شده و زیرشاخص‌های آن را بر پیشرفت تحصیلی واسطه‌ای کرد. علاوه بر این، اثر واسطه‌ای جزئی مشارکت دانش‌آموزی تنها برای دانش‌آموزان در گروه دبیرستان معنی‌دار بود و نه برای گروه دبیرستان.

پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یکی از شاخص‌های مهم در ارزشیابی آموزش و پرورش است و تمام کوشش‌ها در این نظام در واقع تلاش برای جامعه عمل پوشاندن بدین امر تلقی می شود. به طور اعم کل جامعه و به طور اخص نظام آموزش و پرورش نسبت به سرنوشت کودکان، رشد و تکامل موفقیت آمیز آنان جایگاه آنها در جامعه علاقه مند و نگران است و انتظار دارد دانش آموزان در جوانب گوناگون، اعم از ابعاد شناختی و کسب مهارت و تواناییها و نیز در ابعاد عاطفی و شخصیتی، آنچنان که باید پیشرفت و تعالی یابند (توحیدی، ۱۴۰۰). با توجه به خلاء پژوهشی حاضر در رابطه با شناسایی و رتبه بندی عوامل اجتماعی موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و علاقه پژوهشگر به این حوزه امید است به مساله پیشرفت تحصیلی و عوامل اثرگذار بر آن به آن یکی از دغدغه‌های اصلی نظام

است که مقداری بیش از ۰/۷ است که نشان دهنده پایایی مناسب است.

نمودار ۱- درخت سلسله مراتب

جدول ۱: وزن دهی و رتبه بندی عوامل اجتماعی مؤثر در پیشرفت تحصیلی

رتبه	وزن	عوامل اجتماعی مؤثر در پیشرفت تحصیلی
۳	۰/۳۲۶	عوامل خانوادگی
۲	۰/۴۰۹	عوامل آموزشی
۱	۰/۵۰۷	عوامل اقتصادی
۴	۰/۲۶۴	عوامل انگیزشی

یافته‌ها

با توجه به مطالعاتی که در این پژوهش برای تبیین مبنای نظری عوامل اجتماعی مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به انجام رسیده است طی مصاحبه ای با ۴۵ نفر از خبرگان معلمان مقاطع ابتدایی مدارس شهر هویزه که دارای سابقه بیش از ۲۰ سال بوده اند و همچنین تحصیلات کارشناسی ارشد و بالاتر داشته اند عوامل اجتماعی مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان این عوامل بدست آمده به شرح ذیل می‌باشند

۱. عوامل خانوادگی
۲. عوامل آموزشی
۳. عوامل اقتصادی
۴. عوامل انگیزشی

بر این اساس و برای اولویت بندی این عوامل اقدام به طراحی پرسشنامه ای مشتمل بر ۱۶ گویه گردید مراحل بعدی پژوهش به صورت مشروح در ادامه آمده است. تعداد ۴۵ نفر از افراد صاحب نظر، دارای سابقه بالای ده سال تدریس و متخصص در حوزه پیشرفت تحصیلی با مدرک کارشناسی ارشد به بالا در رشته علوم تربیتی، روانشناسی و مشاوره و راهنمایی انتخاب شدند. اطلاعات مربوط به جنسیت پاسخ‌گویان در جدول نشان می‌دهد زنان ۵۱.۱ درصد و مردان ۴۸/۹ درصد را تشکیل می‌دهند. بر اساس نتایج حاصل از پالایش اطلاعات پرسشنامه به وسیله نرم افزار SPSS میزان این ضریب برای ۴ سؤال عوامل خانوادگی شامل گویه های تحصیلات خانواده، تعداد اعضای خانواده، اشتغال مادران و ارتباط بین اولیا و مربیان برابر با ۰.۸۱۳

جدول ۲: نتایج رگرسیون

متغیرها	ضرایب غیر استاندارد		مقدار t	ضرایب استاندارد	سطح معناداری	
	B	خطای استاندارد			Beta	VIF
عرض از مبدا	۶۸/۶۵۰	۴/۲۰۷	۱۶/۳۱۷	-	۰/۰۰۰	-
عوامل خانوادگی	۰/۶۶۸	۰/۰۶۳	۱۲/۳۱۳	۰/۵۷۲	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰

جدول ۳: نتایج رگرسیون

متغیرها	ضرایب غیر استاندارد		مقدار t	ضرایب استاندارد	سطح معناداری	
	B	خطای استاندارد			Beta	VIF
عرض از مبدا	۳۱/۷۳۴	۳/۲۹۲	۹/۶۳۹	-	۰/۰۰۰	-
عوامل اقتصادی	۱/۱۲۷	۰/۰۵۰	۲۷/۰۲۴	۰/۸۳۷	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰

جدول ۴- نتایج رگرسیون

متغیرها	ضرایب غیر استاندارد		مقدار t	ضرایب استاندارد	سطح معناداری	
	B	خطای استاندارد			Beta	VIF
عرض از مبدا	۴۴/۱۷۲	۳/۲۳۵	۱۳/۶۵۵	-	۰/۰۰۰	-
عوامل آموزشی	۱/۰۹۸	۰/۰۵۴	۲۳/۶۸۴	۰/۸۰۲	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰

جدول ۵- نتایج رگرسیون

آماره های همخطی		سطح معناداری	مقدار t	ضرایب غیر استاندارد		متغیرها	
VIF	تولرانس			Beta	خطای استاندارد		B
-	-	۰/۰۰۰	۱۱/۹۸۲	-	۲/۹۸۰	۳۵/۳۷۵	عرض از مبدا
۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۱۷/۸۱۹	۰/۷۱۰	۰/۰۶۵	۰/۸۸۰	عوامل انگیزشی

۴. عوامل انگیزشی

نتایج این یافته در عامل خانوادگی با پژوهش شعبانی شورینی (۱۳۹۹)، Carbonneau و همکاران (۲۰۲۳)، در عامل آموزشگاهی با پژوهش Quílez-Robres و همکاران (۲۰۲۱)، صابری (۱۴۰۱) و در عامل اقتصادی با پژوهش توحیدی (۱۴۰۰)، شعبانی شورینی (۱۳۹۹)، WU و همکاران (۲۰۲۳)، Nyagengo و Karagiannopoulou و همکاران (۲۰۲۲) و در عامل انگیزشی با پژوهش‌های Quílez-Robres و همکاران (۲۰۲۱)، Marić و Sakač (۲۰۱۴) همسو و هماهنگ است.

در تبیین این یافته می‌توان گفت، زندگی در طول تحصیل می‌تواند استرس زا باشد، اگرچه بدون شک یکی از به یاد ماندنی ترین تجربیات زندگی یک فرد است. این یک دوره رشد بحرانی را هم برای نوجوانان دیررس و هم برای بزرگسالان جوان نشان می‌دهد عوامل اجتماعی مانند روابط عاشقانه، سازمان‌ها و باشگاه‌ها و فعالیت‌های ورزشی بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر دارند. این عوامل اجتماعی بر عملکرد تحصیلی از نظر زمان مورد نیاز و وضعیت روانی که ممکن است ایجاد کنند تأثیر می‌گذارد. دانش‌آموز ممکن است تحت تأثیر قرار گیرد تا در هر یک از متغیرهای ذکر شده درگیر شود. سوال این است که چگونه می‌توان بین پیشرفت تحصیلی استرس‌زا و فعالیت‌های اجتماعی تعادل برقرار کرد. محیط شامل عواملی است که در عملکرد تحصیلی نقش دارند. محیط ممکن است فیزیکی یا اجتماعی-فیزیکی باشد. همه عوامل با عملکرد دانش‌آموزان رابطه مستقیم یا غیرمستقیم دارند. به گفته جامعه‌شناسان، عوامل اجتماعی^۴ شرایط یا موقعیت‌هایی هستند که بر سبک زندگی و رفاه افراد تأثیر می‌گذارند. این عوامل شامل وضعیت اقتصادی، آموزش، نظام سیاسی، سیستم بهداشت و درمان، فرهنگ، قومیت، امنیت، تعداد فرزندان، زیرساخت‌ها و تراکم جمعیت است (Suleiman, ۲۰۲۳).

به استدلال پژوهشگر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در مقاطع مختلف رشد جسمی، روانی و اجتماعی نیازمند دارا بودن نگرش مثبت به رشته تحصیلی و انگیزه‌های قوی است نگرش. به رشته تحصیلی ظاهراً یک امر فردی محسوب می‌شود. این تصور وجود دارد که هر دانش‌آموزی باتوجه به شخصیت خود و

همان‌طور که در جدول ۲ نمایان است، سطح معناداری متغیر با مقدار آماره تی ۱۲/۳۱۳ برابر با ۰/۰۰۰ و کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ محاسبه شده است. لذا این‌گونه برداشت می‌شود که بلحاظ آماری عوامل خانوادگی با پیشرفت تحصیلی با بتای استاندارد (۰/۵۷۲) رابطه دارد ($p < 0.05$).

همان‌طور که در جدول ۳ نمایان است، سطح معناداری متغیر با مقدار آماره تی ۲۷/۰۲۴ برابر با ۰/۰۰۰ و کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ محاسبه شده است. لذا این‌گونه برداشت می‌شود که بلحاظ آماری عوامل اقتصادی با پیشرفت تحصیلی با بتای استاندارد (۰/۸۳۷) رابطه دارد ($p < 0.05$).

همان‌طور که در جدول ۴ نمایان است، سطح معناداری متغیر با مقدار آماره تی ۲۳/۶۸۴ برابر با ۰/۰۰۰ و کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ محاسبه شده است. این‌گونه برداشت می‌شود که بلحاظ آماری عوامل آموزشگاهی با پیشرفت تحصیلی با بتای استاندارد (۰/۸۰۲) رابطه دارد ($p < 0.05$).

همان‌طور که در جدول ۵ نمایان است، سطح معناداری متغیر با مقدار آماره تی ۱۷/۸۱۹ برابر با ۰/۰۰۰ و کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ محاسبه شده است. لذا این‌گونه برداشت می‌شود که بلحاظ آماری عوامل انگیزشی با پیشرفت تحصیلی با بتای استاندارد (۰/۷۱۰) رابطه دارد ($p < 0.05$).

بحث و نتیجه‌گیری

سوال ۱: عوامل اجتماعی موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان کدامند؟

برای پاسخ به این سوال در بخش کیفی با توجه به مطالعاتی که در این پژوهش برای تبیین مبانی نظری عوامل اجتماعی موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان به انجام رسیده است طی مصاحبه ای با ۴۵ نفر از خیرگان معلمان مقاطع ابتدایی مدارس شهر هویزه که دارای سابقه بیش از ۲۰ سال بوده‌اند و همچنین تخصصیلات کارشناسی ارشد و بالاتر داشته‌اند عوامل اجتماعی موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان این عوامل بدست آمده به شرح ذیل می‌باشند:

۱. عوامل خانوادگی

۲. عوامل آموزشگاهی

۳. عوامل اقتصادی

به استدلال پژوهشگر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یکی از شاخص های مهم در ارزشیابی آموزش و پرورش است و تمام کوششها در این نظام در واقع تلاش برا یجماعه عمل پوشاندن بدینامر تلقی می شود. به طور اعم کل جامعه و به طور اخص نظام آموزش و پرورش نسبت به سرنوشت کودکان، رشد و تکامل موفقیت آمیز آنان جایگاه آنها در جامعه علاقه مند و نگران است و انتظار دارد دانش آموزان در جوانب گوناگون، اعم از ابعاد شناختی و کسب مهارت و تواناییها و نیز در ابعاد عاطفی و شخصیتی، آنچنان که باید پیشرفت و تعالی یابند.

سوال ۳: رتبه بندی عوامل اجتماعی موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان چگونه است؟

همانطور که در یافته ها مشاهده می شود عوامل اقتصادی با ارزش ۰/۵۰۷ بیشترین ارجحیت را نسبت به سایر گزینه ها داشته پس از آن عوامل آموزشگاهی با ارزش ۰/۴۰۹ دارای رتبه دوم ارجحیت و عوامل خانوادگی با ارزش ۰/۳۲۶ دارای رتبه سوم ارجحیت و کمترین میزان ارجحیت در بین گزینه های مربوط به عوامل انگیزشی قرار دارد.

نتایج این یافته در عامل خانوادگی با پژوهش شعبانی شورینی (۱۳۹۹)، Carbonneau و همکاران (۲۰۲۳)، در عامل آموزشگاهی با پژوهش Quílez-Robres و همکاران (۲۰۲۱)، صابری (۱۴۰۱) و در عامل اقتصادی با پژوهش توحیدی (۱۴۰۰)، شعبانی شورینی (۱۳۹۹)، WU و همکاران (۲۰۲۳)، Karagiannopoulou و همکاران (۲۰۲۲) و Nyagengo و همکاران (۲۰۲۲) و در عامل انگیزشی با پژوهش های Quílez-Robres و همکاران (۲۰۲۱)، Marić و Sakač (۲۰۱۴) همسو و هماهنگ است.

در تبیین این یافته می توان گفت، پیشرفت تحصیلی یک موضوع تحقیقاتی مهم است، به ویژه برای مقاصد هم چون پذیرش کالج. اگرچه هیچ توافقی در مورد معیارهای آن وجود ندارد، ادبیات سه عامل گروهی را تعیین کرد که بر کیفیت پیشرفت تحصیلی تأثیر می گذارند: استعداد، آموزش و محیط. برای مقاصد پذیرش، رایج ترین روش سنجش عملکرد تحصیلی از طریق آزمون های استاندارد است. ادبیات نشان می دهد که این آزمون ها تحت تأثیر عوامل فردی و زمینه ای متعددی قرار می گیرند. به عنوان مثال، محققان دریافتند که قومیت یکی از عواملی است که بر عملکرد تحصیلی تأثیر می گذارد. دانش آموزان سفیدپوست نسبت به دانش آموزان رنگین پوست یا سایر قومیت ها احتمال بیشتری دارند که میانگین امتیاز عمومی تجمعی بالاتری داشته باشند (Bowman و Bronkema، ۲۰۱۹). وضعیت والدین یکی دیگر از عوامل موثر بر موفقیت

تمایلات و علاقه مندی و خصوصیاتش، دارای برخی نگرش ها می باشد در صورتی که نگرش تحصیلی از دیدگاه علم روان شناسی، اجتماعی و جامعه شناسی علاوه بر فردی بودنش دارای بعد اجتماعی گسترده از جمله محیط، اطرافیان، پدر و مادر و معلم سایر افراد گروه هایی که دانش آموز با آن ها به نحوی برخورد دارند که در ایجاد و پرورش و تحکیم نگرش های مثبت یا منفی به رشته تحصیلی وی مؤثرند.

سوال ۲: وزن عوامل اجتماعی موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به چه میزان است؟

همانطور که در یافته ها مشاهده می شود عوامل اقتصادی با ارزش ۰.۵۰۷ بیشترین ارجحیت را نسبت به سایر گزینه ها داشته پس از آن عوامل آموزشگاهی با ارزش ۰/۴۰۹ دارای رتبه دوم ارجحیت و عوامل خانوادگی با ارزش ۰/۳۲۶ دارای رتبه سوم ارجحیت و کمترین میزان ارجحیت در بین گزینه های مربوط به عوامل انگیزشی قرار دارد.

نتایج این یافته در عامل خانوادگی با پژوهش شعبانی شورینی (۱۳۹۹)، Carbonneau و همکاران (۲۰۲۳)، در عامل آموزشگاهی با پژوهش Quílez-Robres و همکاران (۲۰۲۱)، صابری (۱۴۰۱) و در عامل اقتصادی با پژوهش توحیدی (۱۴۰۰)، شعبانی شورینی (۱۳۹۹)، WU و همکاران (۲۰۲۳)، Karagiannopoulou و همکاران (۲۰۲۲) و Nyagengo و همکاران (۲۰۲۲) و در عامل انگیزشی با پژوهش های Quílez-Robres و همکاران (۲۰۲۱)، Marić و Sakač (۲۰۱۴) همسو و هماهنگ است.

در تبیین این یافته می توان گفت، دانش آموزان به عنوان ذینفعان اصلی، نقش عمده ای در پیشرفت تحصیلی خود دارند. Kang و Keinonen (۲۰۱۸) و سایر محققان توضیح دادند که مدیریت زمان، خودانگیزگی، مشارکت، رفتار و نگرش دانش آموزان عوامل کلیدی حاکم بر موفقیت تحصیلی آنهاست.

بر اساس شواهد عملگراییانه، اجماع فزاینده ای وجود دارد که تأثیر مثبت رهبری موفق و محیط مدرسه به طور کلی می تواند تأثیر مثبتی بر عملکرد مدرسه و پیشرفت یادگیری دانش آموزان داشته باشد (Beare و همکاران، ۲۰۱۸). در واقع مشخص شده است که مدیران مدارس می توانند پیشرفت دانش آموزان را به طرق مختلف بهبود بخشند که از ۱) تأثیر مستقیم و غیرمستقیم بر آموزش و یادگیری ۲) مشارکت ذینفعان مختلف (مانند والدین) در مدرسه ۳) مهارت های کارکنان دانشگاه و رهبری و ۴) متغیر است. ایجاد روحیه و جو مناسب که در نهایت بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تأثیر می گذارد (Beare و همکاران، ۲۰۱۸).

عناصر آن، رهبری و مدیریت آموزش دانش آموزان ارزیابی می شود. عواملی مانند خانواده، معلمان و اساتید، آموزش و برنامه ریزان درسی، محیط آموزشی، وضعیت اقتصادی و فرهنگی، شغل و سطح تحصیلات والدین بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تأثیر می گذارد. عوامل دیگری مانند اعتیاد والدین، نداشتن والدین، ناتوانی در پرداخت شهریه تحصیل و ... منجر به افت تحصیلی نوجوانان می شود. علاوه بر این، پیشرفت تحصیلی بالا و بهبود یادگیری نه تنها به رشد علمی نوجوانان بلکه به سلامت روان آنها نیز کمک می کند. در مقابل، در صورت افت تحصیلی و فشار روانی ناشی از آن، سلامت روان دانش آموزان مختل می شود که باری را بر دوش دانش آموزان و جامعه تحمیل می کند. بنابراین توجه به عواملی که منجر به پیشرفت تحصیلی بالا و جلوگیری از افت تحصیلی می شود، حائز اهمیت است. مطالعات متعددی به بررسی عوامل متعددی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پرداخته است.

به استدلال پژوهشگر خانواده به عنوان فیلتری برای عقاید، ارزش ها و نگرش های مربوط به فرهنگ یک جامعه محسوب می شود و آنها را به یک شیوه بسیار اختصاصی و انتخابی به کودک ارائه می دهد بی تردید باید گفت که شخصیت، نگرش ها، طبقه اجتماعی، اقتصادی مذهب و خصوصیات، وابستگی های نسبی خانوادگی، تحصیل و جنس والدین خانواده بر نحوه ارائه ارزش ها و میزان های اخلاقی به فرزندان تاثیر خواهد گذاشت.

سوال ۲: آیا عوامل آموزشگاهی بر پیشرفت تحصیلی تاثیر دارند؟

همان طور که در جدول ۴ نمایان است، سطح معناداری متغیر با مقدار آماره تی ۲۳/۶۸۴ برابر با ۰/۰۰۰ و کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ محاسبه شده است. لذا این گونه برداشت می شود که بلحاظ آماری عوامل آموزشگاهی با پیشرفت تحصیلی با بتای استاندارد (۰/۸۰۲) رابطه دارد ($p < ۰/۰۵$). نتایج این یافته در عامل آموزشگاهی با پژوهش Carbonneau (۲۰۲۱)، صابری (۱۴۰۱) همسو و هماهنگ است.

در تبیین این یافته می توان گفت، علاوه بر عوامل فردی که پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را تحت تأثیر قرار می دهند، از آنجایی که دانش-آموزان در زمان-های زیادی راجه محیط مدرسه می-گذارند، بنابراین متغیرهای موجود در مدرسه نیز بر روی پیشرفت تحصیلی آنها اثر می-گذارد. سیاست گذاران آموزشی استدلال می کنند که معلمان و مدارس به طور کامل مسئول عملکرد دانش آموزان هستند. با این حال، معلمان ادعا می کنند که دانش آموزان مهارت های شناختی و اجتماعی را از محیط

تحصیلی است. چندین مطالعه نشان داده اند که تحصیلات والدین به طور قابل توجهی میانگین کلی تجمعی را پیش بینی می کند (Dika, ۲۰۱۲). عامل دیگری که بر عملکرد تحصیلی تأثیر می گذارد سن است. چندین محقق دریافته اند که سن به طور قابل توجهی معدل ترم اول و سال اول را پیش بینی می کند. در نهایت، آمادگی تحصیلی پیش دانشگاهی در موفقیت تحصیلی مؤثر بود. چندین مطالعه تأیید کردند که دانش آموزان با معدل بالاتر دبیرستان احتمال بیشتری برای دستیابی به معدل بالاتری از دانشگاه داشتند (Bowman و Bronkema, ۲۰۱۹). یافته های مطالعات متعدد ترکیبی از عوامل خانه، مدرسه، دانش آموز و معلم و همچنین عوامل محیطی، فردی، اجتماعی، روان شناختی و اقتصادی است. سایر نویسندگان همچنین دریافته اند که سن، جنسیت و سطح تحصیلات والدین بر عملکرد تحصیلی تأثیر می گذارد (Khan, و همکاران, ۲۰۱۵). لازم به ذکر است که این یافته ها در بین کشورها، سطوح مختلف تحصیلی و موضوعات درگیر متفاوت است.

به استدلال پژوهشگر پیشرفت تحصیلی بیشتر از سایر متغیرها مورد توجه روانشناسان قرار گرفته است. زیرا به نظر می رسد آنچه می تواند یک فرد، خانواده در نهایت یک کشور را در مسیر پیشرفت، بیش از همه یاری دهد، بهره مندی از افرادی است که نه تنها دارای سلامت روانی مناسبی هستند، بلکه در امر آموزش نیز تحصیلات خود را با موفقیت پشت سر گذاشته اند، آگاهی از جنبه های روانی دانش آموزان می تواند همانند یک ابزار کمک آموزشی قدرتمند عمل کند. برای نمونه فهمیدن این نکته که دانش آموز در شرایطی خاص چگونه رفتار می کند، می تواند منجر به افزایش تأثیرگذاری ابزارهای آموزشی و همچنین روش های آموزشی معلم و سیستم آموزشی و پرورش و در نهایت پیشرفت تحصیلی دانش آموزان گردد.

- بخش کمی

سوال ۱: آیا عوامل خانوادگی بر پیشرفت تحصیلی تاثیر دارند؟

همان طور که در جدول ۲ نمایان است، سطح معناداری متغیر با مقدار آماره تی ۱۲/۳۱۳ برابر با ۰/۰۰۰ و کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ محاسبه شده است. لذا این گونه برداشت می شود که بلحاظ آماری عوامل خانوادگی با پیشرفت تحصیلی با بتای استاندارد (۰/۵۷۲) رابطه دارد ($p < ۰/۰۵$). نتایج این یافته در عامل خانوادگی با پژوهش شعبانی شورینی (۱۳۹۹) و Carbonneau (۲۰۲۳) همسو و هماهنگ است.

در تبیین این یافته می توان گفت، پیشرفت هر جامعه به قدرت آموزشی آن بستگی دارد و عملکرد هر نظام آموزشی بر اساس

یادگیری چیزی را داشته باشند، معمولاً آن رافرا می‌گیرند و اگر این فرصت برای آن‌ها فراهم نباشد، از یادگیری آن محروم خواهند شد. به عبارت دیگر، هرچه میزان تقاضا در " برنامه درسی موردانتظار " با ثابت فرض کردن بقیه عوامل بیشتر باشد، کودکان بیشتر یاد خواهند گرفت.

سوال ۴: آیا عوامل انگیزشی بر پیشرفت تحصیلی تاثیر دارند؟

همان‌طور که در جدول ۵ نمایان است، سطح معناداری متغیر با مقدار آماره تی ۱۷/۸۱۹ برابر با ۰/۰۰۰ و کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ محاسبه شده است. لذا این‌گونه برداشت می‌شود که بلحاظ آماری عوامل انگیزشی با پیشرفت تحصیلی با بتای استاندارد (۰/۷۱۰) رابطه دارد ($p < ۰/۰۵$). نتایج این یافته در عامل انگیزشی با پژوهش‌های Carbonneau (۲۰۲۱) و Sakač و Marić (۲۰۱۴) همسو و هماهنگ است.

در تبیین این یافته می‌توان گفت، پیشرفت تحصیلی از جمله موضوعاتی است که از ابعاد تربیتی، روان‌شناسی، به آن بسیار پرداخته شده است. یافته‌های تحقیقات متعدد نشان داده است پیشرفت تحصیلی نه تنها از ساختارهای دانش و فرایندهای پردازش اطلاعات تاثیر می‌پذیرد بلکه به عوامل انگیزشی از جمله باورها، نگرشها و ارزشها نیز مربوط میشود. یافته‌های تحقیقات متعدد نشان داده است پیشرفت تحصیلی نه تنها از ساختارهای دانش و فرایندهای پردازش اطلاعات تاثیر می‌پذیرد بلکه به عوامل انگیزشی از جمله باورها، نگرشها و ارزشها نیز مربوط میشود. سالهای متمادی است که محققان و پژوهشگران تعلیم و تربیت و روانشناسان اجتماعی، مطالعات فراوانی در مورد عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان انجام داده‌اند. پیشرفت موضوعی است که به خصوص در حال حاضر نیز مورد توجه تمامی کشورهای جهان بوده است، و هر ساله مقدار زیادی از بودجه جوامع صرف تحصیل کودکان و نوجوانان می‌شود و پژوهشهای زیادی به بررسی عوامل مختلفی که می‌تواند بر پیشرفت تحصیلی تاثیر داشته باشد، عواملی مانند: خانواده، محیط زندگی، مدرسه و برنامه‌های آموزشی اختصاص یافته است. پیشرفت تحصیلی و مسایل مربوط به آن یکی از دغدغه‌های اصلی نظام آموزش و پرورش کشورهاست چرا که مسئولین و تصمیم‌گیرندگان سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی در سراسردنیا توسعه و پیشرفت جامعه شناسان را در توسعه و پیشرفت نظام آموزشی می‌دانند و این توسعه و پیشرفت از طریق پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در مدرسه و کلاس درس عملیاتی می‌گردد.

مدرسه و خانه یاد می‌گیرند که بر عملکرد آنها تاثیر می‌گذارد. دانش‌آموزان از طریق سخت‌کوشی و الگوبرداری از الگوهای خود از جوامع خود یاد می‌گیرند. به استدلال پژوهشگر شواهد زیادی وجود دارد مبنی بر این که تقاضای برنامه درسی و مواد آموزشی به عنوان عوامل آموزشی در پیشرفت تحصیلی مؤثر است. به‌طور خلاصه می‌توان اظهار داشت که اگر دانش‌آموزان فرصت یادگیری چیزی را داشته باشند، معمولاً آن رافرا می‌گیرند و اگر این فرصت برای آن‌ها فراهم نباشد، از یادگیری آن محروم خواهند شد. به عبارت دیگر، هرچه میزان تقاضا در " برنامه درسی موردانتظار " با ثابت فرض کردن بقیه عوامل بیشتر باشد، کودکان بیشتر یاد خواهند گرفت.

سوال ۳: آیا عوامل اقتصادی بر پیشرفت تحصیلی تاثیر دارند؟

همان‌طور که در جدول ۳ نمایان است، سطح معناداری متغیر با مقدار آماره تی ۲۷/۰۲۴ برابر با ۰/۰۰۰ و کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ محاسبه شده است. لذا این‌گونه برداشت می‌شود که بلحاظ آماری عوامل اقتصادی با پیشرفت تحصیلی با بتای استاندارد (۰/۸۳۷) رابطه دارد ($p < ۰/۰۵$). نتایج این یافته در عامل اقتصادی با پژوهش توحیدی (۱۴۰۰)، شعبانی شورینی (۱۳۹۹)، Karagiannopoulou (۲۰۲۳)، WU و همکاران (۲۰۲۲) و Nyagengo (۲۰۲۲) همسو و هماهنگ است.

در تبیین این یافته می‌توان گفت، توانایی مالی دانش‌آموزان است که انتخاب‌های تحصیلی دانش‌آموز را از طریق انتخاب رشته تعیین می‌کند، در آموزش و پرورش وضعیت اقتصادی عامل مهمی برای تحصیل و حرفه تحصیلی دانش‌آموزان است. علاوه بر آن، برخی از محققان به این نتیجه رسیدند که دانش‌آموزان با وضعیت اقتصادی-اجتماعی بالا عملکرد بهتری نسبت به دانش‌آموزان با پایگاه اجتماعی-اقتصادی پایین دارند. با این حال، محققانی مانند Pedrosa، و همکاران (۲۰۰۶) دریافته‌اند که دانش‌آموزانی که از خانه‌های اجتماعی-اقتصادی و آموزشی محروم می‌آیند نسبتاً بهتر از دانشجویانی که از اقشار بالاتر اجتماعی-اقتصادی و آموزشی آمده‌اند، عمل می‌کنند. آنها این را تاب‌آوری آموزشی فوق‌العاده نامیدند. دانش‌آموزان با موقعیت اجتماعی-اقتصادی پایین در مقایسه با سایرین به سختی درس می‌خوانند، اما ممکن است با مشکلاتی در هزینه تحصیل مواجه شوند (Carbonneau، ۲۰۲۳).

به استدلال پژوهشگر شواهد زیادی وجود دارد مبنی بر این که تقاضای برنامه درسی در پیشرفت تحصیلی مؤثر است. به‌طور خلاصه می‌توان اظهار داشت که اگر دانش‌آموزان فرصت

1. Academic progress	پیشرفت تحصیلی
2. socioeconomic status	وضعیت اجتماعی-اقتصادی
3. Analytical Hierarchy process	فرایند تحلیل سلسله مراتبی
4. Social factor	عوامل اجتماعی

فهرست منابع

- Ahmadian H, Jahani M, Heydari Zahervand A, Javadi MJ. Prediction of academic progress based on enthusiasm for school in students, 16th National Scientific Research Conference on Psychology and Educational Sciences, Shirvan. 2023. [Persian]
- Allensworth E, Gwynne JA, Moore P, Torre M. Looking forward to high school and college middle grade indicators of readiness in Chicago public schools. Chicago, IL: University of Chicago Consortium on Chicago School Research. 2014.
- Bandura A. Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall. 1986.
- Beare H, Caldwell BJ, Millikan RH. Creating an Excellent School. Routledge. 2018.
- Bowers EP, Gestsdottir S, Geldhof GJ, Nikitin J, Von Eye A, Lerner RM. Developmental trajectories of intentional self regulation in adolescence: The role of parenting and implications for positive and problematic outcomes among diverse youth. Journal of Adolescence, 2011; 34: 1193e1206.
- Bronkema RH, Bowman NA. Close campus friendships and college student success. J. Coll. Stud. Retention Res. Theory Pract. 2019; 21: 270-285.
- Byrnes JP, Miller DC. The relative importance of predictors of math and science achievement: An opportunity-propensity analysis. Contemporary Educational Psychology, 2007; 32: 599e629.
- Carbonneau R, Tremblay RE, Vitaro F, Brendgen M, Boivin M, Domond P, Côté S. Academic Achievement in Grades 1 to 6: Association with Child, Parental and Socio-Familial Characteristics 5 Months After Birth. Early Childhood Research Quarterly, 2023; 62: 304-314.
- Cutuli JJ, Desjardins CD, Herbers JE, Long JD, Heistad D, Chan C. Academic achievement trajectories of homeless and highly mobile students: Resilience in the

به استدلال پژوهشگر انگیزه عامل جهت دهنده ی رفتار و هدف های فرد است. درباره ی انگیزه در روانشناسی مطالعات گسترده ای صورت گرفته مثلا در نظریه ی رفتارگرایی عوامل بیرونی، محرک ها، تشویق و تنبیه می توانند بر انگیزه تاثیرگذار باشد. اما انگیزه ی یادگیری از زمان تولد در انسان شکل می گیرد، تلاش هایی که کودک جهت گرفتن اشیاء می کند و با هر تکرار، مقدار خطا کاهش می یابد نشان دهنده ی انگیزه ی یادگیری در اوست.

تعمیم نتایج تحقیق به سایر مدارس و معلمان باید با احتیاط صورت پذیرد. در رابطه با سوال اول عوامل خانوادگی پیشنهاد می شود آموزش های لازم توسط مربیان، اساتید خبره و صاحب نظر در مسائل تعلیم و تربیت در مورد نحوه کمک کردن و پیگیری وضع درسی و چگونگی برخورد با کودکان در داخل خانه و نحوه تهیه لوازمات نوشت افزار و ... داده شود. در رابطه سوال سوم با عوامل اقتصادی پیشنهاد می شود مدارس تا جای ممکن وسایل کمک آموزشی و کتاب های آموزشی که والدین توان خرید آن را ندارند در مدرسه جهت استفاده دانش آموزان فراهم کنند. در رابطه با سوال چهارم عامل انگیزشی پیشنهاد می شود اگر دانش آموزی در انتخاب هدف خود مشکل دارد، باید به او کمک کرد تا بتواند هدفی برای خود انتخاب کند. مثلا با نشان دادن الگوهای موفق به او، می توان مسیر تحصیلی دانش آموزان را مشخص کرد و به آن ها انگیزه بخشید. در رابطه با سوال دوم عامل آموزشگاهی نیز پیشنهاد می شود بهتر است دروس پایه و مهم دانش آموزان به خوبی تدریس شود تا برای آنها جذابیت خوبی داشته باشد و آن را یک تجربه لذت بخش تصور کنند. این احساس می تواند اعتماد به نفس و انگیزه آن ها را به ادامه تحصیل و کسب موفقیت بیشتر کند.

موازین اخلاقی

در این مطالعه اصول اخلاق در پژوهش شامل اخذ رضایت آگاهانه از شرکت کنندگان و حفظ اطلاعات محرمانه آنها رعایت گردیده است.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران مراتب قدردانی و تشکر خود را از کلیه شرکت کنندگان این پژوهش که با استقبال و بردباری، در روند استخراج نتایج همکاری نمودند، اعلام می دارند.

تعارض منافع

نویسندگان این مطالعه هیچ گونه تعارض منافی در انجام و نگارش آن ندارند.

- conference of Farda School, Ardabil. 2018. [Persian]
- Nyagengo DA. School Administrators' response To Socially Challenged Students Towards Academic Achievement In Public Secondary Schools In Bondo Sub-County, Kenya (Doctoral Dissertation, The Catholic University Of Eastern Africa). 2022.
- Quílez-Robres A, Moyano N, Cortés-Pascual A. Motivational, emotional, and social factors explain academic achievement in children aged 6-12 years: A meta-analysis. *Education Sciences*, 2021; 11(9):513.
- Reeves EB. The effects of opportunity to learn, family socioeconomic status, and friends on the rural math achievement gap in high school. *American Behavioral Scientist*, 2012; 56: 887e907.
- Rueger SY, Malecki CK, Demaray MK. Relationship between multiple sources of perceived social support and psychological and academic adjustment in early adolescence: Comparisons across gender. *Journal of Youth and Adolescence*, 2010; 39: 47e61.
- Saberi Z. Investigating the relationship between social adaptation and its components with the academic progress of elementary school students in Bent city. *New developments in psychology, educational sciences and education*, 2022; 5(50). [Persian]
- Serbin LA, Stack DM, Kingdon D. Academic success across the transition from primary to secondary schooling among lower-income adolescents: Understanding the effects of family resources and gender. *Journal of Youth and Adolescence*, 2013; 42: 1331e1347.
- Shabani Shurini P. Studying the academic progress of students based on the social and economic status of the family, the 7th national conference of modern studies and research in the field of educational sciences, psychology and counseling in Iran, Tehran. 2019. [Persian]
- Stewart K. Satisfactory Academic Progress (SAP) Requirements US Financial Aid (William D. Ford Direct Loan) Recipients. 2022.
- Suleiman A. Factors That Affect Students' Academic Achievement in the Faculty of Social Science at the University of Bosaso, Garowe, Somalia. *Open Journal of Social Sciences*, 2023; 11: 446-461.
- context of chronic and acute risk. *Child Development*, 2013; 84: 841e857.
- Dika SL. Relations with faculty as social capital for college students: evidence from Puerto Rico. *J. Coll. Stud. Dev.* 2012; 53: 596-610.
- Indrawan G, Gunadi I, Sandhiyasa I. REST API and Real-Time Notification of SISKA-NG Mobile for the Academic Progress Information System. In *Information and Communication Technology for Competitive Strategies (ICTCS 2020)* Springer, Singapore. 2022; 193-201
- Kang J, Keinonen T. The Effect of Student-Centred Approaches on Students' Interest and Achievement in Science: Relevant Topic-Based, Open and Guided Inquiry Based and Discussion-Based Approaches. *Research in Science Education*, 2018; 48:865-885.
- Karagiannopoulou E, Milienos FS, Rentzios C. Grouping learning approaches and emotional factors to predict students' academic progress. *International Journal of School & Educational Psychology*, 2022; 10(2): 258-275.
- Khan KW, Ramzan M, Zia Y, Zafar Y, Khan M, Saeed H. Factors affecting academic performance of medical students. *Life Sci.* 2020; 1(1):4.
- Krumm A, Süsler D, Blechinger P. Modelling social aspects of the energy transition: What is the current representation of social factors in energy models?. *Energy*, 2022; 239: 121706.
- Marić M, Sakač M. Individual and social factors related to students' academic achievement and motivation for learning. *Suvremena psihologija*, 2014; 17(1): 63-79.
- Mollahosseini Ardakani A. Mansourinejad A. Examining the role of the family in the academic progress of students, the third national conference of management, psychology and behavioral sciences, Tehran. 2022. [Persian]
- Mullen MG. Enhancing Academic Persistence And Progress Through A Cognitive Remediation Intervention (fast) For College Students With Psychiatric Conditions. 2022
- Nobakht M, Faizzadeh M. Investigating the impact of economic, social and cultural factors of the family on the academic progress of elementary school students of Meshgin Shahr, the first national

support and student academic achievement:
The mediating role of student engagement.
Advances in Psychological Science, 2023;
31(4): 552.

Tohidi A. Examining the role of the socio-economic base in the academic progress of students, the 7th international conference on knowledge and technology of educational sciences, social studies and psychology of Iran, Tehran. 2022. [Persian]

Wu J, Fu H, Zhang Y. A meta-analysis of the relationship between perceived social